

Guide & Concordance

to

**SCIENCE IN A COLONIAL CONTEXT
PART 2: THE EXPEDITIONS OF H.A. LORENTZ
TO NEW GUINEA, 1903-1914**

on microfiche

Nationaal Archief, The Hague
&
Moran Micropublications, Amsterdam, The Netherlands

Specifications

Dutch title: *Archief van mr. dr. H.A. Lorentz (1871-1914) betreffende diens expedities naar Nieuw-Guinea lopend over de periode 1903-1914*

National Archives' access number (*toegang*): 2.21.183.51

Size: 120 positive silver microfiches

Order no. MMP130

Price: please inquire

Finding aids: Printed publisher's guide & concordance based on *Inventaris van het Archief van mr. dr. H.A. Lorentz (1871-1944) betreffende diens expedities naar Nieuw-Guinea lopend over de periode 1903-1914*, by A.M. Tempelaars (The Hague, 1983)

Languages: Dutch, also English, French, German, some Indonesian

Availability: available

Orders & inquiries

Moran Micropublications
Singel 357
1012 WK Amsterdam
The Netherlands

Tel + 31 20 528 6139

Fax + 31 20 623 9358

E-mail: info@moranmicropublications.nl

Website: www.moranmicropublications.nl

Guide & Concordance

to

**SCIENCE IN A COLONIAL CONTEXT
PART 2: THE EXPEDITIONS OF H.A. LORENTZ
TO NEW GUINEA, 1903-1914**

on microfiche

Nationaal Archief, The Hague
&
Moran Micropublications, Amsterdam, The Netherlands

CONTENTS/INHOUD

Publisher's Preface	5
Note on the microfiches.....	6
Copyright and citation/citeerinformatie.....	6
Inventory/Inventaris, by/door A.M. Tempelaars	7
Contents inventory/Inhoudsopgave inventaris.....	9

PUBLISHER'S PREFACE

Science in a Colonial Context, Part 2: The Archive of H.A. Lorentz

In 2004 Moran Micropublications started a new series of archival publications on microfiche on the theme of science in a colonial context. The first part consisted of the archive of the “Indies Committee for Scientific Research” (order number MMP112) (in Dutch *Indisch Comité voor Wetenschappelijke Onderzoekingen*), which organized and sent out many scientific expeditions to various parts of the Indonesian archipelago in the last years of the nineteenth and early part of the twentieth centuries. In these years the world's second largest island, New Guinea, was still largely unknown to the outside. The Dutch, who claimed half the island as part of their East Indies colony, were anxious to explore it for both commercial and scientific reasons and organized a series of expeditions there, among others in 1903, 1907, and 1909-1910. H.A. Lorentz (1871-1944, not to be confused with the Nobel-prize winning Dutch physicist Hendrik A. Lorentz, 1853-1928) participated in the first and led the second two. His personal archive of the three expeditions contains a great deal of correspondence with individuals and institutions in several countries and languages with an index of correspondents in the appendix (Bijlage I, pp. 21-26 below); much information on the organization and infrastructure of the expeditions; and of course diaries, field notes, draft reports and other documents concerning the local population and the geography, flora and fauna of the regions explored. Also included are several maps, newspaper clippings and articles and manuscripts of his two major publications in which he recounted the first and third of the expeditions: *Eenige maanden onder de papoea's* [Several months among the Papuans] (1905) and *Zwarte mensen, witte bergen* [Black people, white mountains] (1913, new edition 2005). His archive forms a valuable supplement to that of the Indies Committee.

The present guide and concordance to the microfiches is based on the inventory of the archive compiled in 1983 by archivist A.M. Tempelaars. His original introduction in Dutch (pp. 11-12 below) has also been translated into English (pp. 13-14) by the publisher.

Note on the microfiches

The microfiches were made for Moran Micropublications by direct filming of the original documents on 105 x 148 mm microfiches. There is a row break between inventory numbers.

Copyright

The copyright of this microfiche edition is reserved to the Nationaal Archief, The Netherlands. Inquiries concerning permission to reproduce any part of this present publication in any form should be addressed to:

Nationaal Archief
PO Box 90520
2509 LM Den Haag
The Netherlands

Tel + 31 70 331 5400
Fax + 31 70 331 5540
E-mail: info@nationaalarchief.nl

Citeer instructie

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld als volgt:

Nationaal Archief, Archief van mr. dr. H.A. Lorentz (1871-1944) betreffende diens expedities naar Nieuw-Guinea lopend over de periode 1903-1914, nummer toegang 2.21.183.51, Inventarisnummer...

Dit archief is openbaar.

How to cite this collection in publications

In citing this archive in publications, the first citation should be complete and without abbreviations as follows:

Nationaal Archief, The Netherlands, archive mr. dr. H.A. Lorentz (1871-1914) betreffende diens expedities naar Nieuw-Guinea lopend over de periode 1903-1914, 2.21.183.51, inventory number...

Thereafter short annotations may be used:

NA, Lorentz archive, 2.21.183.51, inv. no. ...

There are no restrictions on this archive.

2.21.183.51

INVENTARIS
VAN HET ARCHIEF VAN
MR. DR. H.A. LORENTZ (1871-1944)
BETREFFENDE DIENS EXPEDITIES NAAR NIEUW GUINEA
LOPEND OVER DE PERIODE 1903-1914

door

A. M. TEMPELAARS

DEN HAAG 1983

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	11
INTRODUCTION.....	13
INVENTARIS.....	15
I. STUKKEN BETREFFENDE DE EXPLORATIE VAN NIEUW-GUINEA.....	15
A. CORRESPONDENTIE, 1903-1914.....	15
B. DE NOORD NIEUW-GUINEA EXPEDITIE VAN WICHMANN, 1903.....	15
C. DE ZUID NIEUW-GUINEA EXPEDITIES VAN LORENTZ.....	15
1. Algemeen	15
2. De eerste expeditie, 1907.....	16
3. De tweede expeditie, 1909-1910.....	17
D. EXPEDITIES VAN DERDEN.....	18
II. STUKKEN BETREFFENDE OVERIGE BEMOEIINGEN.....	19
III. STUKKEN AFKOMSTIG VAN THEODORUS APOLONIUS NINUS LORENTZ.....	20
BIJLAGE I: LIJST VAN CORRESPONDENTEN SPECIFICERENDE DE INVENTARISNUMMERS 1-9	21

INLEIDING

Hendrikus Albertus Lorentz werd op 18 september 1871 geboren te Oudewater als zoon van Theodorus Apolonius Ninus Lorentz en Maria Soet. Zijn vader was een geslaagd zakenman, die handelde in Indische tabakken. In 1900 voltooide Lorentz zijn universitaire opleiding met zijn promotie tot doctor in de rechtswetenschappen. Via zijn contacten binnen de Universiteit van Utrecht zou hij zijn maatschappelijke loopbaan aanvangen in een discipline, die hem feitelijk niet eigen was n.l. de wetenschappelijke exploratie van Nieuw-Guinea.

De wens van de Nederlandse regering de gehele Indische archipel te beheersen (mede door economische motieven ingegeven) en de witte vlekken op de kaart in te vullen, leidde rond 1900 tot de oprichting van diverse bestuursvestigingen op Nieuw-Guinea. Met behulp van het Binnenlands Bestuur en de militaire exploratiedetachementen zouden in de komende jaren vanuit Hollandia en Merauke verkenning- en karteringstochten ondernomen worden. Voor de wetenschappelijke openlegging van de onbekende gebieden zorgden het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap en de in 1890 opgerichte Maatschappij ter bevordering van het Natuurkundig Onderzoek der Nederlandsche Koloniën, die diverse expedities zouden financieren. Als filiaal had de “Maatschappij” het op Java werkzame Indisch Comité voor Wetenschappelijke Onderzoekingen. In samenwerking met dit Comité zouden de drie expedities waaraan Lorentz deelnam georganiseerd worden. Als doel lag — naast het verkenningaspect — de nadruk op het vergaren van gegevens inzake de antropologie, etnografie, zoölogie, botanie en geologie van Nieuw-Guinea.

De eerste expeditie in 1903 stond onder leiding van prof. dr. C.E.A. Wichmann en koos tot haar onderzoeksterrein de noordkust, te weten de omgeving van de Humboldtbaai en de westelijk daar van gelegen rivieren. Lorentz publiceerde hierover *Eenige maanden onder de Papoea's* (1905), terwijl de wetenschappelijke gegevens gepubliceerd werden in het standaardwerk *Nova Guinea* onder auspiciën van de eerdergenoemde Maatschappij.

De in 1907 uitgeruste expeditie, die van 3 mei tot 25 oktober zou duren, stond onder leiding van Lorentz en had ten doel door te dringen in het centrale bergland aan de zuidkust van Nieuw-Guinea en aldaar wetenschappelijke gegevens te verzamelen. Via de Noordrivier — later Lorentzrivier genaamd — konden de voorlopers van het bergland bereikt worden, waar het basiskamp Alkmaar werd ingericht. Weliswaar kon een hoogliggende bergkam — het Hellwiggebergte — bereikt worden, doch tropische ziekten noopten de expeditie tot terugkeer.

De in 1909 samengestelde expeditie, als logisch vervolg op de voorgaande tocht, stond wederom onder Lorentz' leiding. De expeditie zou duren van 2 september 1909 tot 17 maart 1910. Als hoofddoel had men het bereiken van de sneeuwtoppen aan de zuidkust gesteld. Het inzamelen van wetenschappelijke gegevens stond deze maal minder op de voorgrond. Vergezeld van een kleine ploeg Europeanen en Dajakse koelies wist Lorentz na inspanningen de “Wilhelminatop” te bereiken.

Naast wetenschappelijke publicaties .in de serie *Nova Guinea*, waar Lorentz medewerking aan verleende, schreef hij zelf het boek *Zwarte mensen, witte bergen* (1913) en diverse artikelen in binnen- en buitenlandse tijdschriften.

In 1913 aanvaarde Lorentz de functie van aspirant vice-consul bij de diplomatieke dienst. In 1913-1915 was hij werkzaam op het consulaat-generaal te Kopenhagen, vervolgens als vice-consul te Kaapstad (1915-1920). Nadien verbleef hij in het gezantschap te Pretoria (1921-1937), waar hij de eindrang van buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister zou bereiken. In 1937 werd hij gepensioneerd. Lorentz overleed in 1944.

Het archief van mr. H.A. Lorentz, zoals het in deze inventaris beschreven is, bevat slechts archivalia betreffende zijn bemoeienissen met de exploratie van Nieuw-Guinea. Stukken over zijn functioneren in de diplomatieke dienst komen in het geheel niet voor. Wel werd er een brievenboek van zijn vader aangetroffen

betreffende diens activiteiten als handelaar in tabakken. Het belang van deze collectie is het aanwezig zijn van rapporten en brieven van degenen, die direct betrokken waren bij de ontdekking van de Papoease cultuur, toen Nieuw-Guinea nog gold als *terra incognita*. Tevens kunnen genoemd worden de omvangrijke ingekomen brievenseries van vooraanstaande wetenschapbeoefenaren in die tijd.

De algemene correspondentieserie (inv.nrs. 1-9) is uitgewerkt in bijlage I, waarin een gedetailleerde lijst van correspondenten is opgenomen. Het bleek niet in alle gevallen mogelijk de juiste titulatuur van de afzenders te achterhalen. In diverse gevallen is in plaats van de naam van de correspondent de naam van een genootschap of instituut opgenomen, omdat de persoon in kwestie handelde in opdracht of in functie als zijnde bijv. secretaris. Slechts van een gering aantal brieven kon de herkomst niet worden bepaald (zie inv. nr. 10).

Het ordeningsschema is tot stand gekomen aan de hand van de diverse expedities, die in de loop der jaren georganiseerd zijn. Een splitsing hiertussen bleek in de praktijk uitvoerbaar. Wat de twee expedities, waarbij Lorentz als leider fungeerde betreft, moest er een rubriek "Algemeen" geschapen worden voor de bescheiden, die naar hun aard niet of vrijwel niet te splitsen waren. Dit stemt overeen met de gedachte van Lorentz, die de tweede expeditie een logisch gevolg vond van de eerste.

In 1983 werd het archief van Lorentz door het Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam overgedragen aan de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief, dank zij de medewerking van de heer Van der Wal, bibliothecaris van dit instituut. Het aanvankelijk geheel ongeordende archief heeft thans een omvang van 1,1 meter. Het vormt een waardevolle aanvulling op reeds door de Tweede Afdeling gerekwireerde archieven, zoals:

Het archief van het Indisch Comité voor Wetenschappelijke Onderzoekingen, 1888-1941.

Inventarisnummer 2.20.34.

Het archief van J.W. van Nouhuys, lid van de expeditie Lorentz, 1907-1945.

Inventaris 2.21.125.

Het archief van L.S.A.M. van Römer, arts tijdens de expeditie Lorentz, diverse jaren.

Inventaris 2.21.143.

Lijst van de belangrijkste deelnemers aan de Nieuw-Guinea expedities van Lorentz met hun disciplines.

Expeditie 1903

Wichmann, C.E.A.	leider, geologie
Lorentz, H.A.	assistent zoölogie
Sande, G.A.J. van der,	antropologie, etnografie
Beaufort, L.F. de	zoölogie
Dumas, J.M.	cartographie
Mas Djipsao	botanie
Nouhuys, J. W. van	gezagvoerder schip

Expeditie 1907

Lorentz, H.A.	leider, zoölogie, etnografie
Nouhuys, J.W. van	gezagvoerder, geologie; topografie, meteorologie
Versteeg, G.M.	botanie, antropologie
Dumas, J.M.	algemene kennis

Expeditie 1909-1910

Lorentz, H.A.	leider, zoölogie, etnografie
Nouhuys, J.W. van	gezagvoerder, geologie, cartografie
Römer, L.S.A.M. von	arts, botanie, antropologie
Raden Jaarman Soemintrol Zeerban	arts

INTRODUCTION

Henrikus Albertus Lorentz was born on 18 September 1871 in Oudewater to Theodorus Apolonius Ninus Lorentz and Maria Soet. His father was a successful businessman who dealt in Indonesian tobacco.

In 1900 Lorentz completed his university education obtaining the degree of doctor of law. Through his contacts at the University of Utrecht, however, he ended up pursuing an entirely different calling: the scientific exploration of New Guinea.

The desire of the Dutch government to control the entire Indonesian archipelago and fill in the white spots on the map, which was to be sure partly inspired by commercial reasons, led around 1900 to the installation of various government outposts on New Guinea, such as Hollandia and Merauke. With the help of the *Binnenlands Bestuur* (civil administrators) and military exploration detachments, expeditions would depart from these and other posts in the coming years to reconnoiter and map the interior of the island. The scientific exploration of unknown regions was in the hands of the Royal Dutch Geographical Society (Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap and the Maatschappij ter bevordering van het Natuurkundig Onderzoek der Nederlandsche Koloniën (Society for the Promotion of Research in the Natural Sciences in the Dutch Colonies), founded in 1890, which would finance a number of expeditions. To organize and carry out the expeditions the “Maatschappij” had a subsidiary on Java called the “Indisch Comité voor Wetenschappelijke Onderzoekingen”, for which Lorentz was to undertake three expeditions. Their goal was, in addition to the physical exploration of the interior, to gather data on the anthropology, ethnography, zoology, botany and geology of New Guinea.

The first expedition took place in 1903 under the leadership of Professor C.E.A. Wichmann and explored the northern coast of the island, in particular the region of Humboldt Bay and the rivers lying to its west. Lorentz took part as a volunteer assistant zoologist and was later asked by the Maatschappij to write an account of the expedition, which appeared in 1905 as *Enige maanden onder de Papoea's* [Several months among the Papuans], while the scientific results were published under its auspices in the standard work *Nova Guinea*.

The second expedition was led by Lorentz and lasted from 3 May to 25 October 1907. Its goal was to penetrate the central highlands on New Guinea's south coast and gather scientific information there. Ascending the North River, later renamed the Lorentz River, the group reached the foothills of the highlands and set up a base camp called “Alkmaar”. While they were able to explore the high crests of the Hellwig Chain, tropical diseases soon forced the expedition to abandon its work and return to the coast.

The third expedition organized in 1909 was a logical sequel to the second and set itself the goal of reaching the snow-covered peaks of the central highlands from the south coast. But this expedition, which was also led by Lorentz and was to last from 2 September 1909 to 17 March 1910, placed less emphasis on collecting scientific data and more on being the first to reach the top of the Wilhelmina peak (named for the Dutch queen, now known as the Trikora). After some exertion Lorentz, his fellow explorer J.W. Nouhuys and a small group of Dayak carriers did manage to get to the snow fields and came within a few hundred meters of the actual top before being forced to turn back. Lorentz fell and injured himself at the start of the descent and had to be carried part way back. He recounted the adventures of this expedition in his 1913 book *Zwarte mensen, witte bergen* [Black people, white mountains]. He also contributed to the scientific publications in the irregular series *Nova Guinea* and wrote several articles for Dutch and foreign periodicals and newspapers.

In 1913 Lorentz entered the diplomatic service as a junior vice-consul. He served in the Consulate-general in Copenhagen from 1913 to 1915 and then as vice-consul in Cape Town, South Africa (1915-1920). From 1921 until 1937 he was stationed at the Legation in Pretoria where he ended his diplomatic career with the rank of envoy extraordinary and plenipotentiary minister (*buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister*). He stayed on in South Africa after his retirement in 1937 and died there in 1944.

The archive of H.A. Lorentz inventoried here only contains materials concerning his activities in the exploration of New Guinea with the exception of a letter book from his father's period in the tobacco trade and a log book of his father's. There are no documents on his work in the diplomatic corps. The importance of this archive lies in the presence of reports and letters of people closely associated with the discovery of Papuan culture in a period when New Guinea was still "terra incognita". Also worthy of mention is the extensive series of incoming correspondence from prominent scientists of the time.

The series of general correspondence (inventory numbers 1-9) is further elaborated in appendix I, which consists of a detailed list of correspondents. It was not always possible to determine the exact title of every correspondent and in various instances the name of an institution has been used since the person writing was acting on its behalf or in its service, for example, as official secretary. The provenance of a small number of letters could not be determined and these have been included in inventory number 10.

For the rest it generally proved practicable to organize this inventory around the three expeditions, but a "general" section has been created for the two south-New Guinea expeditions of which Lorentz served as leader for those documents that by their nature could not be attributed to one or the other of the two. This practice conforms to Lorentz's own thinking in which the second expedition was a logical sequel to the first.

The Lorentz archive was turned over to the Second Section of the General State Archives (now Nationaal Archief [National Archives]) in 1983 by the Koninklijk Instituut voor de Tropen thanks to the good offices of its librarian Mr. S. van der Wal. The originally totally unorganized archive now covers 1.1 shelf meters and forms a valuable supplement to other archives already acquired by the Second Section, such as the archive of the Indisch Comité voor Wetenschappelijke Onderzoekingen, 1888-1941 (2.20.34); the archive of J.W. Nouhuys, member of the Lorentz expeditions, 1907-1945 (2.21.125); and the archive of L.S.A.M. Römer, medical doctor during the Lorentz expeditions (2.21.143).

List of the most important members of the Lorentz expeditions with their scientific disciplines

Expedition of 1903

Wichmann, C.E.A.	leader, geology
Lorentz, H.A.	assistant zoology
Sande, G.A.J. van der,	anthropology, ethnography
Beaufort, L.F. de	zoology
Dumas, J.M.	cartography
Mas Djipsao	botany
Nouhuys, J. W. van	commander ship

Expedition of 1907

Lorentz, H.A.	leader, zoology, ethnography
Nouhuys, J.W. van	commander ship, geology, topography, meteorology
Versteeg, G.M.	botany, anthropology
Dumas, J.M.	general knowledge

Expedition of 1909-1910

Lorentz, H.A.	leader, zoology, ethnography
Nouhuys, J.W. van	commander ship, geology, cartography
Römer, L.S.A.M. von	doctor, botany, anthropology
Raden Jaarman Soemintrol Zeerban	doctor

INVENTARIS

I. STUKKEN BETREFFENDE DE EXPLORATIE VAN NIEUW GUINEA

A. CORRESPONDENTIE, 1903-1914

1-10. Ingekomen brieven betreffende de Nieuw-Guinea expedities en het daarmee samenhangende wetenschappelijk onderzoek, 1903-1914.

N.B. Minuten van uitgaande brieven werden op een enkele uitzondering na, niet aangetroffen. Voor de lijst van correspondenten: zie bijlage I.

1.	A – B	Fiche 1-4
2.	C – E	Fiche 4-8
3.	F – G	Fiche 8-10
4.	H – J	Fiche 10-15
5.	K – M	Fiche 15-19
6.	N	Fiche 19-26
7.	O – R	Fiche 26-29
8.	S – Y	Fiche 30-33
9.	W – Z	Fiche 33-39
10.	Ingekomen brieven van N.N.:	
	uit Nederland, 1908-1911 (6)	Fiche 40
	uit Nederlands-Indië, 1906-1910 (7)	Fiche 40
	uit Engeland en Frankrijk, 1911 en z.d. (3)	Fiche 40

B. DE NOORD NIEUW-GUINEA EXPEDITIE VAN WICHMANN, 1903

11.	Dagboek van H.A. Lorentz gehouden tijdens de Nieuw-Guinea expeditie van prof. dr. C.E.A. Wichmann, 206 pag. 1902 december 4 - 1903 oktober 25. Losbladig.	Fiche 40-44
12.	Lijsten houdende een korte omschrijving van genomen foto's tijdens de expeditie van 1903, z.d.	Fiche 44-45
13.	Concepttekst van Lorentz' publicatie <i>Eenige maanden onder de Papoea's</i> betreffende de Noord Nieuw-Guinea expeditie onder leiding van prof. Wichmann, 173 pag. 1904. Met enige lacunes. N.B. Het boek verscheen in 1905.	Fiche 45-48

C. DE ZUID NIEUW-GUINEA EXPEDITIES VAN LORENTZ

1. *Algemeen*

14-18.	Ingekomen rekeningen en brieven betreffende de uitrusting van beide expedities, 1905-1910.	Fiche 48-53
14.	Algemeen.	Fiche 48-50
15.	Voedingsmiddelen en kleding.	Fiche 50-51
16.	Fotografieapparatuur.	Fiche 51

Inventaris H.A. Lorentz, expedities naar Nieuw-Guinea

17. Wetenschappelijke apparatuur en preparaten. Fiche 51-52
18. Wapens. Fiche 52-53
19. Passagebiljetten, cognossementen en ladingslijsten van de te verschepen uitrustingsgoederen naar Nieuw-Guinea, 1906-1910. Fiche 53-54
20. Aantekeningen van Lorentz over de benodigde levensmiddelen, de wetenschappelijke uitrusting en de belading van het transporterende schip, 1907-1909. Fiche 54-55
21. Diverse aantekeningen betreffende de etnologie, flora en fauna van Nieuw-Guinea, z.d. Fiche 55
22. Artikel van de hand van Lorentz over de vorsingen op Nieuw-Guinea in de periode 1903-1912, z.d. (1913). Overdruk met duplicaat [duplicaat niet gefilmd]. Fiche 56
23. Schetskaarten van de noordkust van Nieuw-Guinea, blad I en II, schaal 1:1000000, 60 x 70 cm, z.d. 2 bladen. Fiche 57
N.B. Blad III en IV ontbreken; blad I beschadigd door insectenvraat.
24. “Übersichtskarte der Expeditionen nach Zentral Neu-Guinea 1907 und 1909/10 unter der Leitung von Dr H.A. Lorentz, aufgenommen und gezeichnet von J.W. van Nouhuys”, schaal 1: 1000000, 49 x 63 cm. z.d. 1 blad. Fiche 57
- 25-26. *Nova Guinea; Résultats de l'expédition scientifique Néerlandaise à la Nouvelle-Guinée*, ingekomen wetenschappelijke publicaties, 1905-1915. Gedrukt. Fiche 58-69
25. Zoölogie en botanie. Fiche 58-64
26. Geologie en etnografie. Fiche 64-69
27. Ingekomen tijdschriften *De aarde en haar volken*, *Geographische Mitteilungen* en *Geographischer Monatsbericht*, waarin artikelen betreffende Nieuw-Guinea c. q. de expedities, 1906-1910. Gedrukt. Fiche 69-71
28. Krantenartikelen betreffende Nieuw-Guinea en de resultaten van de expedities van Lorentz, 1907-1910. Fiche 72-74
2. *De eerste expeditie, 1907*
29. Kantooragenda houdende korte dagelijkse aantekeningen bijgehouden over de periode 9 januari - 1 mei 1907. Fiche 75-76
N.B. Betreft de voorbereidingen van de eerste expeditie.
30. Contracten inzake de huur van koelies gesloten tussen H.A. Lorentz en the Office of the Protector of Chinese te Singapore, 1907. Fiche 77
31. Tekeningen van de Wilhelminatop en omliggende bergkammen gezien vanuit “Alkmaar” en “Waarnemingseiland”, 1907 en z.d. Fiche 77

Inventaris H.A. Lorentz, expedities naar Nieuw-Guinea

32. Schetskaart van de Noord-Rivier vanaf “Bivak-eiland” tot “Kamp Alkmaar” getekend door J. W. van Nouhuys, schaal 1: 50000, 44 x 88 cm. 1907. 1 blad. Fiche 78
33. Register van voorradige levensmiddelen voor Europeanen, 1907. Fiche 79
34. Dagboek van verbruikte levensmiddelen tijdens de eerste expeditie, bijgehouden over de periode april 1907 - oktober 1907. Fiche 79
35. Aantekenboekje van Lorentz houdende korte omschrijvingen van genomen foto's, 1907. Incompleteet. Fiche 80
36. Concepten van de door Lorentz opgemaakte officiële verslagen van de eerste expeditie uitgebracht aan het Indisch Comité voor Wetenschappelijke Onderzoekingen, 1907. Fiche 80
37. Register van ingezamelde etnografische voorwerpen tijdens de eerste expeditie, deel I, z.d. (c. 1910). Fiche 81-82
N.B. Deel II bevindt zich in inventarisnummer 55.
38. Brief van de gouvernementssecretaris houdende een berisping wegens het meevoeren van het lijk van een neergeschoten Papoea, met bijlagen, 1908. Met minuutbrief van Lorentz in antwoord hierop. Fiche 82
3. *De tweede expeditie, 1909-1910*
39. Minuten van uitgaande brieven aan het Indisch Comité voor Wetenschappelijke Onderzoekingen met betrekking tot de plannen voor een tweede expeditie naar Zuid Nieuw-Guinea, 1908. Fiche 82
40. Kantooragenda houdende korte dagelijkse aantekeningen, bijgehouden over de periode 15 februari - 4 september 1909. Met calendarium van zijn verblijfplaatsen. Fiche 83-86
N.B. Betreft de voorbereidingen van de tweede expeditie.
41. Afschriften van gouvernementsbesluiten inzake het beschikbaarstellen van personeel en materieel aan de tweede expeditie, 1909. Fiche 87
42. Introductiebrief en wapenvergunningen afgegeven door de gouvernements secretaris, 1909. Fiche 87
- 43-44. Dagboek bijgehouden tijdens de tweede expeditie, 1909-1910. Fiche 87-94
43. 1909 april 9 - november 18; pag. 1-376. Fiche 87-91
44. 1909 november 18 - 1910 januari 11; pag. 377-609. Fiche 91-94
45. Kasboekjes van inkomsten en uitgaven ten behoeve van de expeditie, bijgehouden over de periode februari 1909 - april 1910. Fiche 94
46. Stukken betreffende de indienstneming van koelies en dwangarbeiders en gegevens over hun salariëring, 1909-1911. Fiche 95

Inventaris H.A. Lorentz, expedities naar Nieuw-Guinea

47. “Zeepassen”, vergunningen aan de inlandse koelies van gouvernementswege verstrekt voor de reis van de Westerafdeling van Borneo naar Nieuw-Guinea v.v., 1909. Fiche 96-97
48. Kasboek van de voorradige en verbruikte levensmiddelen voor de koelies, 1909. Fiche 97
49. Tijdens de expeditie ingekomen brieven van de Dajakker Tigung Aging vnl. handelend over de voedselvoorraden, 1909-1910. Fiche 98
50. Brieven van L.S.A.M. von Römer over diens werkzaamheden, achtergelaten bij het voedsel in de bivakken op weg naar de Wilhelminatop, 1909. Fiche 98
N.B. Geschreven op perkament.
51. Verslag over de situatie in het basiskamp Alkmaar en over de botanische expeditie naar het Hellwiggebergte opgemaakt tijdens de afwezigheid van Lorentz door L.S.A.M. von Römer, 1909 oktober-november. Fiche 98-101
52. Aantekenboekjes bijgehouden tijdens de expeditie houdende gegevens over de ornithologie, 1909. Fiche 101-102
53. Concepten van de door Lorentz opgemaakte officiële verslagen van de tweede expeditie uitgebracht aan het Indisch Comité voor Wetenschappelijke Onderzoekingen, 1909-1910. Fiche 102-103
54. Lijsten houdende korte omschrijvingen van genomen foto's tijdens de tweede expeditie, z.d. (1909). Fiche 103
55. Register van ingezamelde etnografische voorwerpen tijdens de tweede expeditie, deel II, z.d. (c. 1910). Fiche 103
N.B. Deel I bevindt zich in inventarisnummer 37.
56. Teksten en aantekeningen voor te houden redevoeringen over de tweede expeditie, 1910. In het Engels en Frans. Fiche 104-105
57. “De tocht naar de eeuwige sneeuw van Nieuw-Guinea”, overdruk van een artikel van de hand van Lorentz, z.d. (1910).
Met enige duplicaten [duplicaten zijn niet gefilmd]. Fiche 105
58. “An expedition to the snow mountains of New Guinea”, overdruk van een artikel door Lorentz in *The Scottish Geographical Magazine*, met kaart, 1911.
Met enige duplicaten [duplicaten zijn niet gefilmd]. Fiche 105
59. Concepttekst voor Lorentz' publicatie *Zwarte mensen, witte bergen* betreffende de tweede Zuid Nieuw-Guinea expeditie, c. 250 pag. met bijlagen, z.d. (1912).
Met diverse lacunes. Fiche 106-110
N.B. Het boek verscheen in 1913 en bevat ook “De taal der Pesegems” door J. W. van Nouhuys.
- D. EXPEDITIES VAN DERDEN
60. Verslag van een exploratietocht langs de zuidkust van Nieuw-Guinea opgemaakt door assistent-resident Hellwig te Merauke, 1905. Afschrift. Fiche 111

Inventaris H.A. Lorentz, expedities naar Nieuw-Guinea

61. Correspondentie van het Indisch Comité voor Wetenschappelijke Onderzoekingen betreffende de taak van het militaire exploratiedetachement in Zuid Nieuw-Guinea, 1907. In afschrift aan Lorentz toegezonden. Fiche 111
62. Korte verslagen omtrent de verrichtingen van het militaire exploratiedetachement aan de zuidkust van Nieuw-Guinea, 1908. Afschriften. Fiche 111-112
63. Concept van een artikel van Lorentz te plaatsen in het *Tijdschrift van het Aardrijkskundig Genootschap* over de onnodige onderzoekingen van het militaire exploratiedetachement, met aantekeningen van redacteur Rouffaer, 1908. Fiche 112
64. Correspondentie tussen de gouvernementssecretaris en het Indisch Comité voor Wetenschappelijke Onderzoekingen inzake het al of niet toestaan van een exploratietocht naar het sneeuwgebergte van Nieuw-Guinea door C.W.A. Buma te Rome, 1907. Afschriften. Fiche 112
65. Concepten van een brief aan de hertog van Abrugges te Rome over diens geplande expeditie naar het hooggebergte van Nieuw-Guinea, 1901. In het Frans. Fiche 112
66. Afschriften van de correspondentie tussen de Ministeries van Buitenlandse Zaken en Koloniën inzake het verzoek van de "British Ornithologist Union" om een wetenschappelijke expeditie naar Nieuw-Guinea uit te rusten, 1909. Fiche 112
67. Nota over de voorgenomen Engelse expeditie naar het Charles Louis gebergte opgesteld door de Mij. ter bevordering van het Natuurkundig Onderzoek der Nederlandsche Koloniën, 1909. Fiche 113
68. Conceptnota van de Mij. ter bevordering van het Natuurkundig Onderzoek der Nederlandsche Koloniën aan het Indisch Comité voor Wetenschappelijke Onderzoekingen inzake het laten reserveren van gelden op de Indische begroting ten behoeve van de exploratie van Nieuw-Guinea, 1910. Kopie. Fiche 113
69. Bulletins van de derde Zuid Nieuw-Guinea expeditie onder leiding van A. Franssen Herderschee; 1e, 2e en 4e bulletin, 1912. Fiche 113
- II. STUKKEN BETREFFENDE OVERIGE BEMOEIINGEN
70. Brief van de voorzitter en vice-voorzitter van de Mij. ter bevordering van het Natuurkundig Onderzoek der Nederlandsche Koloniën aan hun bestuur waarin beide hun functie neerleggen vanwege een geschil binnen de stichting, 1910. Kopie. Fiche 113
71. Akte waarbij H.A. Lorentz wordt benoemd tot mededirecteur van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen, 1913. Fiche 114
72. Verslag van de Dajakse vogelkenner Tigang Aging omtrent de methoden om de oogst tegen vogelvraat te beschermen, z.d. In het Maleis. Fiche 114

III. STUKKEN AFKOMSTIG VAN T.A.N. LORENTZ

73. Kopiebrievenboek van Theodorus Apolonius Ninus Lorentz bevattende diens zakelijke correspondentie als handelaar in tabakken, 1873-1874. Fiche 114-118
74. Portretfoto van Theodorus Apolonius Ninus Lorentz, de vader van H.A. Lorentz, z.d. (ca. 1890). Fiche 118
75. Journaal van het koopvaardijship *De Vlieg* bijgehouden door gezagvoerder Lorentz over de periode sep. 1848 - apr. 1850. Met achterin: brievenregister van Lorentz als administrateur van de suikerfabriek "Phaeton" in Oost-Java, 1852-1854. Fiche 118-120
N.B. Het journaal beschrijft reizen van Batavia naar Semarang, Soerabaja en omstreken en Bali.

BIJLAGE I. LIJST VAN CORRESPONDENTEN SPECIFICERENDE DE INV.NRS. 1 – 9

N.B. Omvangrijke brievenseries worden aangegeven met een “+” bij het aantal: het gaat in ieder geval om meer dan 10 ingekomen brieven.

NAAM

<i>Aarde en Volk</i> , tijdschrift	1910	1
Aardrijkskundig Genootschap, Kon. Ned.	1906-1913	+10
Aardrijkskundig Genootschap te Antwerpen	1910-1911	7
Abendanon, E.C.	1906-1909	5
<i>Algemeen Handelsblad</i>	1908	2
Algemene Wetenschappelijke Belangen, Vereeniging voor	1908	1
Arthur Thomson, prof. J.	1911	1
Asbeck, J.R. van.	1908	1
Baart de la Faille, S.	1911	1
Bagchus, W. (?)	1906	1
Bakhuis, L.A. (Commissie Wetenschappelijk onderzoek Suriname)	1910-1911	4
Balen, J. van	1905	1
Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen	1910	1
Beaufort, L.F. de	1905, 1909-1910	10
Bedford, W.	1911	1
Begeer, C.J.A.	1910	1
Bergh, P.J. van den	1910	1
Bergh, de	1907	1
Blaauw, A.H.	1909-1910	2
Blom, W.V.	1906	1
Bock, J.M. van (?)	1906, 1908	3
Boidart, J. (?)	1910	1
Bolsius, H.	1908	2
Boorsma	1907	1
Bratsch, A.	1911	2
Braun, P.E.	1909	3
Brill, uitgeverij E.J.	1911-1913	+10
British Museum	1909, 1911	4
Broek, prof. dr. A.J.P. van den	1910-1911, 1915	6
Brook, D.E.	1911	1
Bruins, Chr.	1910	1
Bruins, J.V.	1910	1
Brust, F.C.	1905-1906	4
Bunge, O.D.E.	z.d.	1
Büttikofer, J. (Rotterdamse Diergaarde)	1907-1910	+10
Cappens	1908	1
Chapelle, H.M. la (Indisch Comité Wetenschappelijke Onderzoekingen)	1906-1913	+10
Cognetti de Marty, L.	1910	1
Colijn, H.	1910	5
Concordia, militaire sociëteit Buitenzorg	1910	4
Cremer, J.T.	1910	1

Inventaris H.A. Lorentz, expedities naar Nieuw-Guinea

Dalhuisen, A.F.H.	1908	1
Dekhuyzen, M.C.	1908	1
Dekker, dr. J. (Koloniaal Museum)	1910	3
Delprat, Th.	1905-1906	3
Dedem, F.K. van	1909	1
Doeff, H.	1908	4
Dorp, G.C.A. van (Ned. Alpen Vereeniging)	1908, 1911	7
Dumas, J.M.	1905-1908	+10
Egter van Wissekerke, J.	1909	2
Ellermans Harms, uitgeverij	1909	1
Elsevier, uitgeverij	1911	8
Emett, F.W.	1910-1911	+10
Erdkunde, Gesellschaft für – Berlijn	1913	1
Ethnographisch Museum (diverse afzenders)	1905-1913	+10
Fievez de Malines van Ginkel, H. (Indologen-Vereeniging)	1910	4
Fischer, H.W. (Ethnographisch Museum)	1912-1913	+10
Fisher Unwin, uitgeverij T.	1910-1911	4
Folkertsma, A.F.	1905-1906	+10
Gébel, P.J.	1907, 1909	2
Geest, E. de	1908	5
Geographical Society, Royal	1910-1913	+10
Geographical Society, Royal Scottish	1910-1911	+10
Geographical Society, Tyneside	1910-1911	6
Géographie, Société de – Marseille	1910	1
Ginkel, G. van	z.d.	1
Gouverneur-generaal, adjudant van de – Graaff, J. de	1907, 1909-1910 1906, 1908	5 2
Habbema, D.	1909-1912	+10
Hallie, L. van (Pharmaceutisch Laboratorium der R.U. Leiden)	1907	1
Hasselen, J.L. van	1910	1
Have, J.J. ten	1912	3
Heeckeren, L. van	1907	1
Heinemann, W.	1911	2
Heldring, O.G.	1910, 1912	2
Hellwig, R.L.A. (ambtenaar BB Merauke)	1906-1910	+10
Hendrik, secretarie van prins	1914	1
Hofkamp, W.C.A.	1911	1
Hondius van Herwerden, J.H.	1905-1913	+10
Hubrecht, prof. dr. H.F.C.	1906-1913	+10
<i>Illustrirte Zeitung Leipzig</i>	1910	1
Immink,	1909	2
Jaarman, raden	1911	1
Janicki, C.	1908	1
Jelgersma, prof. dr. G.	1909	1

Inventaris H.A. Lorentz, expedities naar Nieuw-Guinea

Jong, mr. E. W. de	1911	1
Jongejans, J. (Indologen-Vereeniging)	1910	2
Jongh, A.A. de	1909	1
Jongh, G.J.J. de	1908	1
Justitie, departement van – Batavia	1909	2
Kampen, P.N. van	1908, 1912	6
Karnebeek, van	1908	1
Kepper, G.	1907	1
Kerbert, dr. C. (Artis [Amsterdam zoo])	1907-1910	+10
Kock, J.W.R.	1908	2
Koning, D.	1908, 1910	4
Koningsbergen,	1909	1
Koorders, dr. S.H.	1908	5
Korndörffer, J.F.W.	1909	1
Koster, J.P.	1909	1
Kroese,	1908	2
Kruimel, J.H.	1908	2
Kulcrynski, dr. W.	1908	1
Kunsten en Wetenschappen, Provinciaal Genootschap Brabant	1910	1
Kunsten en Wetenschappen, Provinciaal Utrechtsch Genootschap	1907	1
Laan, J.J. van der	1908	3
Landbouw, departement van – Buitenzorg	1908	1
Langhans, prof. dr. P.	1909-1910	2
Leer, L. van	1912	2
Leeuwen, C.M. van	1910	1
Lentink, F.A. (Rijksmuseum Natuurlijke Historie)	1908-1911	9
Leurs-Poole, D.	1911	1
Lichamelijke Opvoeding, Ned. Bond voor	1911	1
Lorentz, prof. dr. H.A.	1908-1909	2
Lyons, H.G.	1911	4
Mackellar, mr. C.D.	1911	2
Marine Vereeniging	1910	2
Meer, H.H. ter	1905, 1907	3
Merauke Compagnie	1906	2
Meulen, P. van der	1910	6
Meijere, J.C.H. de (Artis [Amsterdam zoo])	1908, 1911-1912	5
Michiels, R.	1913	2
Missiehuis Tilburg	1911-1912	5
Moederland en Koloniën, Vereeniging	1910	2
Molengraaff, P.	1910	3
Moll, prof. dr. J.W.	1911	5
Moolenburgh, P.E.	1904-1907, 1913	5
Moor, A. de .	1910	1
Murman, mr. G.	1911	1
Muijsers, dr. W.H.	1910	1
Natuur- en Geneeskundig Congres, Ned.	1910-1911	4

Inventaris H.A. Lorentz, expedities naar Nieuw-Guinea

Natuur- en Letterkundig Genootschap, Alkmaar	1910	1
Natuur-, Genees- en Heelkunde, Genootschap, t.b.v.	1908	1
Natuurkundig Genootschap, Breda	1910	5
Natuurkundig Genootschap, Leeuwarden	1911	2
Natuurkundig Genootschap, Middelburg en Vlissingen	1908, 1911	4
Natuurkundig Genootschap, Rotterdamsch	1910-1911	5
Natuurkundige Vereeniging, Apeldoorn	1911	2
Natuurkundige Vereeniging, Soerabaia	1907	4
Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch-Indië	1910	1
Nederlandsche Alpen Vereeniging	1908-1909	3
Netscher, E.	1907	1
Nierstrasz, H.F. (Mij. ter bevordering van het Natuurkundig Onderzoek der Nederlandsche Koloniën)	1906-1913	+10
<i>Nieuwe Courant</i>	1911	2
Nieuwenhuijs, prof. dr. A.W.	1908-1913	10
<i>Nieuwe Rotterdamsche Courant</i>	1910-1911	6
Nollen, H.	1908	2
Nouhuys, J.W. van	1903-1914	+10
Nouhuys, H.J. van	1908	2
Nouhuys, M. van	1908	3
Nunspeeter Voordrachtenclub	1910	1
Nut van het Algemeen, Mij. tot – Leeuwarden	1910	1
Nut van het Algemeen, Mij. tot – Nijmegen	1910	1
Nut van het Algemeen, Mij. tot – Rotterdam	1910	1
Nijhoff, M. uitgeverij	1906	1
Obbes, J.T.	1912-1913	6
Offermans, J.K.	1910	1
Oliver, (?)	1911	2
<i>Onze Eeuw</i> ; tijdschrift	1910	1
Oort, dr. E.D. van (Museum Nat. Historie)	1908-1912	+10
Oost en West, Vereeniging	1910	3
Ophuysen, van	1912	2
Oudemans, G.M. (Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland)	1910	3
Ouwelingen, (?)	1906	1
Permadi	1907-1908	4
Phaff, K.M.	1910	1
Physica, Genootschap	1911	1
Pieters, F.	1905	1
Posthumus Meyjes, R.	1906-1908	5
Prell, A.	1910	1
Pulle, dr. A.	1908, 1912	7
Pijnacker Hordijk, mr. W.F.C.C. (Teylers Stichting)	1906-1910	7
Rawling, C.G.	1911	2
Reijkers	1909	1

Inventaris H.A. Lorentz, expedities naar Nieuw-Guinea

Richardson, R.	1911	2
Ridder, J.C. de	1909-1910	3
Roll, H.F. (Indisch Comité Wetenschappelijke Onderzoekingen)	1906, 1909 en z.j.	6
Römer dr. L.S.A.M. von	1909-1912	+10
Ros, (?)	1905-1906	3
Rosenberg, E.	1908	2
Rouffaer, G.P. (<i>Tijdschrift Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap</i>)	1908	10
Ruijter de Wildt, dr. J.C. de (Vereeniging Algemeene Wetenschappelijke Belangen)	1910	3
Sande, G.A.J. van den	1905-1909	+10
Sarasin, F.	1905	3
Schaik, S.J.L.M. van	1908 en z.j.	3
Scheltema, G.A.N.	1910	1
Schultz	1906-1908	7
Seeley & Co, Ltd.	1910	1
Senefelder, drukkerij	1908	1
Servatius, A.M.	1906	1
Sinclair, R. (?)	1911	1
Smulders & Co, J.	1911-1912	6
Snelleman, dr. J. F. (Museum Land- en Volkenkunde; Maritiem Museum Prins Hendrik)	1906-1914	+10
<i>Soerabaiasch Handelsblad</i>	1906	1
Sotheran & Co., H.	1910	1
Staudenmayer, J.L.	1908	1
Stenfert Kroese, H.E.	1910	2
Suikerfabrikanten in Ned. Indië, Algemeen Syndicaat van	1910	1
Tesch, J.G.	1905	1
Tinholt, C.	1908	1
Tissot van Patot, A. (Marine Vereeniging)	1906, 1909-1910	4
Tjeenk Willink, H.D. uitgeverij	1910-1911	+10
Tresling, dr. J.H.A.T.	1910	1
Treub, prof. dr. M.	1906-1907, 1909	8
Tuiling, J.H.F. (?)	1909	1
Tuyll, F.W. van	1908	1
Tydeman, G.F.	1906	2
Valckenier-Kops, (?)	1910-1913	7
Veen, L.J.	1910-1911	2
Vermeulen, J.	1906	1
Verploegh	1905	1
Versteegh, dr. G.W.	1905-1908	9
Weber, prof. dr. M.	1905-1913, 1915	+10
Weber-van Bosse, A.	1908, 1910	2
Weel, van	1906, 1908	4
Weele, H.W. van der (Museum Nat. Historie)	1908	2
Wenckebach, K.F.	1910	1

Inventaris H.A. Lorentz, expedities naar Nieuw-Guinea

Went, prof. dr. F.A.F.C.	1908-1910	9
Westbroek, H.	1909, 1912	3
Wevers, A.	1911	1
Wichmann, prof. dr. C.E.A.	1904-1914	+10
Wigman, (departement van Landbouw Buitenzorg)	1906, 1908	2
Wilhelmina, secretarie van Koningin-	1908-1913	+10
Willems, (?)	1910	1
Wilson, J.W.	1909	1
Wind, dr. C.H.	1905	1
Wollaston, A.F.R.	1911-1914	+10
Wijck, C.H.A. van der	1908, 1910	5
Wijnen, J.	1911	1
IJzerman, J.W.	1911	3
Zanden, H. van	1908-1909	2
Zeeman, A.C.	1906	1
Zeijlstraten, H.H. (Koloniaal Museum)	1910	2